

# Anar mənə zəng edəndə İstanbuldaydım...



*Hidayət*

## əvvəli ötən saylarımızda

Mən 9 il ölkəmizin Qırğızıstanda fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri oldum, bu müddətdə həm də ölkə rəhbərimizin, həm də çalışdığım ölkənin liderlərinin (bu müddətdə orda 3 Prezident dönməində işlədim) fəaliyyətimə dəfələrlə yüksək qiymətlərini qeyd etmək istəmirəm, təkcə onu deyirəm ki, həmin müddətdə möhtərəm Dövlət Başçımızın Sərəncamı ilə 2014-cü ildə “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fəxri Fərmanı”, 2019-cu ildə ikinci dərəcəli “Dövlətə xidmətə görə” ordeni, diplomatik fəaliyyətdən döndəndən az sonra isə... “Heydər Əliyev - 100” yubiley medalı ilə təltif olundum.

Çalışdığım ölkə də ordakı fəaliyyətimi yüksək dəyərləndirdi: bir sıra yüksək mükafatlarla yanaşı, fəaliyyətim başa çatanda “Qırğız Respublikasının Nazirlər Kabinetinin Fəxri Fərmanı” ilə təltif olundum. Bu yüksək mükafat qardaş ölkədə çalışmış səfirlərə ilk dəfə verilirdi.

Təvəzökarlıqdan uzaq düşdüyümü sanmıyın. Bu abzası Mehdiyevin diqqətinə çatdırmaq üçün qeyd elədim. Onu da qısaca deməliyəm: mən uzaq Bışkekədə çalışanda da Mehdiyev öz “ənənəsindən” dönmürdü, imkanı daxilində fəaliyyətimə mane olmağa çalışırdı. Amma gücü çox məkrinin icrasına çatmırdı.

Mehdiyev yalnız siyasi vəzifə fəaliyyətimlə deyil, bədii yaradıcılığımın, haqqında yazıların çapının, mükafatlandırılmağın qabağını kəsmək üçün nəyə desən əl atırdı, hətta başqalarını şərhləməkdən də çəkinmirdi. Birce epizodu deyəcəyəm: 2007-ci ildə teatr icmaıyyəti israsla fəxri ada təqdim olunmağım üçün mənə məlumatlandırdılar. Dedim: “Tələsməyin, siyasi vəzifə olduğum üçün məsləhətləşməliyəm. Mehdiyevə dedim. Dedi:

“Baxarıq...”. İki-üç gün sonra söylədikləri: “Yazıcılar Birliyində çoxu deyir ki, əgər Hidayət fəxri ad verilsə - hamımız istefa verib gedəcəyik”. Güllünc, çox güllünc və uydurma. Amma başım çox qarışıq idi, “ABŞ-a səfərim ərəfəsindəydi, yüksək kürsüdən çıxış, çoxsaylı görüşlərə hazırlıq. Elə həmin günü Yazıcılar Birliyinin katibi Arif Əmrahoğlu (Allah rəhmət eləsin!) xahiş etdi ki, onu bir vacib məsələ üçün qəbul edim. Gəldi, söhbətə-rası bunu da ona dedim. Çox təəccübləndi, “hər şeyə inanmaq olar, birce bundan başqa!” Anar müəllim on gündür səfərdədir, bu əcaib bəyanatı kim verə bilər?. Anar səfərdən qayıdan kimi mənə telefon açanda İstanbulun hava limanındaydım, Nyu-Yorka uçan təyyarəyə əyləşməyə hazırlaşırıdım. Salamdan dərhal sonra: “Hidayət, siz inanırsınız ki, Birliyin hər bir əməkdaşı, rəhbərliyi demirəm hələ, sizin haqqınızda elə söz desin?”. “Yox, inanmıram, yalnız Yazıcılar Birliyində çalışanları

demirəm, Birliyin çoxminli üzvləri də belə deməz”.

Yazıcılar Birliyi ondan sonra iki dəfə mənə fəxri ada təqdim etdi, ikisi də Mehdiyevin “arxivinə” göndərildi.

Hamıya məlumdur ki, mən Vəzirovun, Mütəllibovun Ulu Öndərə qarşı açıq-aşkar siyasəti dönməində onu mətbuatda ardıcıl, qətiyyətlə dəstəkləmişəm. Bu dəstək həm də

çox təhlükəli idi. İndi o barədə açıq danışmaq istəmirəm. Mehdiyevdə isə qorəz, mənə təqib ehtirası o qədər güclüydü ki, Ulu Öndər əbədiyyətə qovuşandan sonra da mənim bu mövzuda yazılarımin çapına qadağa qoyurdu. 2004-cü ilin əvvəlində qələmi aldığım, Ulu Öndərin dahiyənə fəaliyyətinə, erməni qışqançılığında, cənab Prezidentin alternativsiz siyasətindən bəhs edən “İrəvana 7 məktub” essemini “Azərbaycan” qəzeti dərc eləmədi. Esse kitab şəklində orijinalda və rus dilində çap olundu, yenə də təvəzökarlıqdan uzaq olmasın - ciddi maraq doğurdu. Yaxud xalqımıza qarşı yüz illər boyu hazırlanmış erməni təcavüzünün qaranlıq səhifələrini açan “İrəvanda xal qalmadı” pyesimi Akademik Milli Dram Teatrımız dövlət sifariş kimi yüksək səviyyədə səhnəyə hazırlasa da, tamaşanı bədii şura yekdil, birmənalı, yüksək səviyyədə qəbul etsə də (əsərdə Ulu Öndərin də bədii portreti əks olunmuşdu), hətta tamaşanın premyerası günü təyin olunsada, Mehdiyevin əmrinə qəflətən dayandırıldı. Bəlkə bu yazıda artıq haqqında danışdığım “Bu dünyanın adamları” tamaşasının uğurlarının təkrarlanmasından ehtiyatlanırdı? Axı, o tamaşa Akademik Milli Dram Teatrında 116 dəfə göstərildi. Yetmişinci illərdən sonra teatrlarımızda belə hadisə olmamışdı. O əsər Səməd Vurğun adına Rus Dram Teatrında, ölkəmizin başqa teatrlarında, Ankaranın Bələdiyyə Teatrında, Bışkekin Rus Akademik Dram Teatrında da uğurla tamaşaya qoyuldu.

2014-cü ildə mətbuatda mənim bir müsahibəm çap olundu. Başlığı beləydi - “Son iyirmi ildə mənə göyde Allah, yerdə Ulu Öndər Heydər Əliyevlə, Prezident İlham Əliyev qorudular”. Müsahibə Mehdiyevi qəzəbləndirmişdi, hətta iclas etdiyi media orqanlarının rəhbərlərinə ciddi “iradını” gizlətməmişdi. Bu barədə mənə həmin müşavirənin iştirakçısı bildirmişdi. Hələ bu harasıdır...

2019-cu ildə hələ də Bışkekədə olanda iş başımdan aşsa da, Rusiyada fəaliyyət göstərən “Paxlava Production” internet televiziya kanalında peyda olan Ə.Vəzirovun sayıqlamaları, Ulu Öndər barədə şərlərinə, böhtanlarına münasibət bildirilməməsi mənə rahat buraxmırdı. Vəzirov o efirə elə-belə görünmürdü. O günlərdə bir qrup Bakıda mitinqə çıxmışdı... Vəzirov son dəfə televiziya ekranında ondan 27 il öncə görünmüşdü - 20 Yanvar qətləminin iki illiyində, əvvəlki hətərəm-pə-tərəm amplusunda. Yazmağa bilməzdim.

“Ə.Vəzirova açıq məktub”um o illərdə populyar olan “Yeni fikir” qəzetində (23 yanvar, 1992) dərc olunmuşdu. Məktubda deyilənlər milyonların ürəyincə olsa da, mənə təqib edən rəsmi rəhbər işçilər də az deyildi. Vəzirovun vəzifələrə təyin etdiyi, qətləli yol verilməməsi istiqamətində heç bir əməli fəaliyyəti olmayanların çoxu hələ öz əvvəlki rahat qoltuqlu stullarında, Ayaz Mütəllibovun yaxın ətrafındaydılar. Bəs 2019-cu ildə?

## “Boz kardinal”ın “kardinallıq” azarı”...

## Yaxud Siz kimsiniz, R. Mehdiyev?

Ağlabatmaz susqunluq nə üçün idi? Prezident Aparatının bir yüksək vəzifəlisi ilə danışdım. Heç nə dəyişmədi. Və məcbur oldum özüm yazım. 1992-ci ilin əvvəllərində çap olunmuş məktubu olduğu kimi, bir sözüne, nöqtəsinə, vergülünə əl vürmədən, 27 il sonrakı P.S əlavəsi ilə: P.S-in adı - “Şər qazanı!”. Məzmunu haqqında danışmaq istəmirəm - adından bəllidir. Məktub azı üç-dörd populyar qəzetdə dərc edildi. Bəs münasibət? Mehdiyev hər həftə keçirdiyi baş redaktorların müşavirəsində həmin qəzetlərin baş redaktorlarına ciddi “irad tutub” ki, Hidayətin yazısını niyə dərc edibsiniz. Bu da azmış kimi - o müşavirədən az sonra Mehdiyevin mənə qarşı qərəzinin, məkrinin icrasında onun sağ əli olan “Respublika” qəzetinin baş redaktoru Teymur Əhmədov hansısa kənddə çıxan bir qəzetdə “Məktub”un adını çəkmədən mənim haqqımda hədyanlar yazdı. Elə yalanlar, böhtanlar idi ki, şər qazanında bişmiş “Respublika”da dərc etməyə qorxmışdu

Belə-belə işlər, Mehdiyev. Şərhə ehtiyac yoxdur!..

Bu yazıda qeyd etdiyim “Mənə son iyirmi ildə göyde Allah, yerdə Ulu Öndər Heydər Əliyevlə cənab Prezident İlham Əliyev qorudular” essisinin Mehdiyevi hövsələdən çıxarmasının səbəbi “dərk” oluna bilər, axı o, mənə təqib edənlərin başında özünü görürdü. Bəs Vəzirovun sayıqlamalarına cavabım niyə onu qəzəbləndirdi? Yadıma yenə onunla ilk görüşümüz - Elmlər Akademiyasının kiçik otağındakı söhbətimiz düşdü: mən söhbəti iki dəfə Ulu Öndərimizin üstünə getirdim, ona qarşı haqsız hücumlardan danışdım, o hər iki dəfə söhbətin yönünü dəyişdi. O vaxt hamı bildirdi ki, mətbuatda Heydər Əliyevi açıq-aşkar ardıcıl müdafiə edirəm. Respublika rəhbərliyi buna görə mənə açıq-aşkar sıxışdırırdı. Ancaq çox az sayda olsalar da, təşəkkür edənlər də vardı. Birce epizodu qısaca deyəcəyəm: “Gənclik”də baş redaktor otağımın qapısı açıldı - akademik Cəlal Əliyev otağa daxil oldu. Bu vaxtacan mən onu görməmişdim, ancaq gələn kimi suyumundan tanıdım. Mənə dərin təşəkkür etdi, sonra əlaqələrimiz ardıcıl oldu. O, Ulu Öndərin Moskva mətbuatına verdiyi müsahibələri mənə göndərər, mənə nəşriyyatımıza yeni qoyulan faks vasitəsilə Türkiyədəki, İrandakı, Polşadakı... dost həmkarlarıma göndərər, onlar da yalnız öz vətənlərində deyil, digər ölkələrin mətbuatına ünvanlayırdılar... İlər ötdəndən, xalqın təkiddi tələbiylə Ulu Öndər hakimiyyətə qayıdandan sonra Cəlal Əliyev Respublika Sarayının rəsmi VİP otağında 10-12 yüksək vəzifəli şəxslərə deyirdi: “Gördüm Hidayət Orucov belə yazır... Bir dəfə, iki dəfə, ümumiyyətlə, ardıcıl, soruşdum kimdir? Dedilər: “ “Gənclik” nəşriyyatının baş redaktorudur. Əvvəlcə “sekretarımı” göndərdim - kimliyini dəqiq öyrənsin. Getdi, qayıtdı, çox yüksək fikirlər söylədi. Sonra özüm durub getdim yanına... “Cəlal müəllimin “sektarı” (bu sözü özünün dediyi kimi saxladım) mənim yanıma öz kitabını nəşr etmək bəhanəsiylə gəlmiş və bizim söhbətimiz yalnız bu istiqamətdə gedibmiş, kitab çap etməkdə məsələsi isə elə o görüşdə qalmalıymış... O vaxtlar Ulu Öndərə qarşı haqsız, qərəzli başsız hücumlardan narahat olan tək-tük ziyalılar da xəlvətcə mənə təşəkkür edirdilər.

Mehdiyev isə Ulu Öndər haqqında xoş söhbətdən yayınırdı.

Bir məqamı da xatırlamamaq olmur, axı, Mehdiyevin mənim hətta hərdən qələmə aldığım çox görəkli mövzulardakı yazılarımı da “blokləşdırmağa” uzun illər boyu formalaşmış “təcrübəsi” vardı. Çox illər öncəni - 1996-cı ilə xatırlayıram: vacib xidməti işlərimlə bağlı tez-tez getdiyim Dağıstan həqiqətlərini öyrəndikcə böyük dövlət xadimi Əziz Məmmədkərim oğlu Əliyevin İkinci Dünya müharibəsində bu diyarı faşist işğalından qoruması, deyərdim ki, xilas etməsi həqiqətləri qəlbimi qürur hissi ilə çırpındırırdı. Dağıstanın işğaldan xilas olmağı həm də Azərbaycanın xilas idi! Siyasi çıxışlardan, dialoqlardan, rəsmi məruzələrdən sonra da o möhtəşəm hadisəni yazıçı kimi qələmə almaya bilməzdim. “Qurucu Əziz” tarixi essesi bu zərurətdən yaranmışdı. Yazını “Azərbaycan” qəzetinə təqdim etdim, bir hissəsi çap olundu, sonda - “davamı növbəti nömrəmizdə” məlumatı ilə. Ertəsi gün... Davamı yox idi. Nə üçün? Heç kəsdən soruşmadım, kimsəyə telefon açmadım, bu ağlabatmaz gedisin sonrasını gözlədim. Demə... Ulu Öndər esseni oxuyurmuş, ertəsi gün növbəti davamını görməyəndə təəccüblənir, köməkçiye tapşırırdı ki, qəzetin baş redaktoruna zəng çalıb səbəbini soruşsun. Baş redaktor Prezidentin köməkçisinə deyir: “Şöbə müdiri zəng edib Ramiz Mehdiyevin adından qəti tapşırırdı ki, bu yazının çapını dayandırın”.

Köməkçi Prezidentə məruzə edir, Prezident baş redaktoru çağırırdı bəzi iradlar edir: “Səni həbsə atsaydılar, əgər sənin başına silah tutsaydılar da o yazının davamını verməli idin. Sən bilmirsən Əziz Əliyev Dağıstan üçün kimdir? Azərbaycan üçün kimdir? Mənim üçün kimdir?”. Əmir Mustafayev bir məqamı da hər yerdə həyəcanla söyləyirdi: “Mən Prezidentin qəbul otağına daxil olanda Mehdiyevlə şöbə müdürü ordan çıxırdılar, elə çaşqın, özlərini itirmiş halda idilər, öncə Prezidentin liftinə doğru addımlamaq istədilər”. Bu mənzərə öncə dediyim kimi - 5 il sonra - Dünya Azərbaycanlılarının Birinci Qurultayı ərəfəsində mənə qurulan “mühakimədən” sonrakı “öz liftlərini” tanımadıqları mənzərəni xatırladı.

“Qurucu Əziz” mənim böyük dövlət xadimi haqqında yeganə essəm olmadı, ardınca “Odlar Yurdunun və Dağlar Diyarının böyük oğlu” yazıldı, rus, türk, ingilis, Dağıstan dillərində çap olundu və oralarda bir Mehdiyev “tapılmadı”ki, çapına qadağa qoysun!

“İrəvana 7 məktub”un çapına qadağa qoyulması, “Ə.Vəzirova açıq məktub” üçün baş redaktorlara tək birindən peyda olmamışdı. Onu da deyim ki, “7 məktub”a qadağa qoyulanda Əmir həyatda yox idi, yeni redaktora da “gözün üstə qaşın var” deyən tapılmazdı, çünki özlərinin razılığı, göstərişi ilə olmuşdu - və... şübhəsiz, baş redaktor da öncədən onlarla məsləhətləşməmiş deyildi!

Bir xüsusiyyətini, cəhətini də unutmamaq olmur. İşində peşəkar olanları, güclü milli təəssübək işçiləri sevmirdi. Bu barədə düşünəndə, bu sətirləri yazanda onun təqib etdiyi neçə-neçə dövlət məmuru, ədəbiyyat, incəsənət xadimi, digərləri keçir gözələrimin önündən. Onlardan yalnız biri barədə qısaca danışaram: Alqış Həsənoğlu istedadlı jurnalist, peşəkar qəzet tərtibatçısıdır, baş redaktoru olduğu “Yeni Azərbaycan” qəzeti o illərdə də maraqla oxunurdu, ancaq həmişə Mehdiyevin arası kəsilməyən təqiblərindən xilas ola bilmirdi. Mən o qədər çox təəccüb edirdim

ki, bir dəfə belə münasibətin səbəbini soruşdum. Nə desə yaxşıdır? - “Yeni Azərbaycan”ı ədəbiyyat qəzetinə çevirib. Elə təəccübləndim ki, ürəyimdən keçən sözləri saxlaya bilmədim: “Həftədə bir-iki dəfə ədəbi materiallar da çap edir. Bunun nəyi pisdir ki? Mən hələ qatı sovet rejimi dövründə, 21 yaşımda olanda “Sovet Ermənistanı” qəzetinin iclasında çıxış edib dedim ki, “Pravda”, “İzvestiya” qəzetləri hər həftə ədəbi materiallar çap edir. Amma - biz yox. Ondan sonra qəzet ara-sıra ədəbi materiallar çap etməyə başladı və çox yaxşı qarşılandı.

Əlbəttə, fikrini dəyişmədi, Alqış baş redaktorluqdan uzaqlaşdırdı. Ancaq həqiqət sonra məlum oldu... Demə, 2003-cü il Prezident seçkilərinə hələ bir ildən çox vaxt qalanda mətbuatda İlham Əliyevə “alternativ axtarışı” kampaniyası başlayıbmış, 2-3 namizədin adı hallandırıldı, ilk ad isə - R.Mehdiyev. Alqış Həsənoğlu “Nə üçün məhz İlham Əliyev?” yazısı ilə (“Yeni Azərbaycan”, 19 aprel, 2002) bu kampaniyanın heç bir əsasla, məntiqə söykənmədiyini tutarlı siyasi arqumentlərlə bəyan etdi. R.Mehdiyevin kampaniyada birinciliyini tamamilə əsassız saydı. Alqış 14 il işsiz qaldı. Sonra möhtərəm Prezidentimizin diqqəti sayəsində keçmiş vəzifəsinə bərpa olundu “Yeni Azərbaycan” indi zəngin mediamızda mövzu dairəsi, peşəkar səviyyəsi ilə özünəməxsus yüksək yer tutur. Hər həftə çap etdirilən “Şənbə qıraəti” və digər ədəbi materiallar da maraqla oxunur.

**May, sentyabr, 2025.**

Alqış, Mehdiyevin fəaliyyətinin şişirdilməsi güllünc kampaniyasına əsaslı təndiqlərini, köklü iradlarını adını çəkdiyim işəadıcı yazı ilə bitirmədi, sonra “R.Mehdiyev nə vaxtdan bəri dövrümüzün mahir tədqiqatçısı və görkəmli filosofu olub? Prezident Administrasiyasının rəhbəri vəzifə səlahiyyətlərini aşır” obyektiv sərt məqaləsini çap etdirdi (“Yeni Azərbaycan” qəzeti, 15 iyun, 2004). Bir məqamı da xüsusilə vurğulamalıyam: Mehdiyev iş başında olanda-qılının dalının da kəsdiyi zamanlarda yalnız Alqış Həsənoğlu baş verən çox zərərli təxribatlara qarşı mediada belə kəskin publisistika ilə çıxış etmişdi.

**May, sentyabr, 2025**

### P.S

Bu sətirlər uzun vaxtda qələmə alındı, çünki mövzusu mənim yaradıcılıq aləmindən çox aralı idi. Amma Ön sözdə dediyim kimi - yazılımalıydı, mütləq yazılımalıydı, gələcək bədxahlıqların qabağını almaq, insanları bəd əməllərdən qorumaq üçün yazıldı. Yazı prosesində bəzi faktları dəqiqləşdirmək üçün telefonla 4-5 tanınmış insanla əlaqə saxladım, əlbəttə, zəngimi məqsədini demədən. İndi o insanlar bu yazımı oxuyanda bizim söhbətimizi, mənim sualımı xatırlayacaqlar. Mehdiyev 27 il mənə qarşı yorulmadan fasiləsiz, tənəffüsləz mübarizə apardı. Bir adamda nə qədər qərəz, məkr, amansız xislət olarmış? 27 il yorulmadan, insafa gəlmədən!

Yazını yığılmaq üçün kompyuterçiyə verməyə hazırlaşanda...mətbuatda ölkə Təhlükəsizlik Xidmətinin çox ciddi ittihamı çap olundu. Zəngəzurda, mənim doğma dədə-baba kəndim Maralzəmidə, hələ kommunist rejiminin “mənəm-mənəm” vaxtlarında belə hallarda deyirdilər:

“Göyde Allah var, eee!!!”.

Uşaqlıqda eşitdiyim bir dədələr sözü də həmişə yadımdadır: “Dar qaz, gen qaz, fərqi yox - axırda özün düşəcəksən!!!”.

**17 oktyabr, 2025.**